

Sygn. akt VI U 999/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2019 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: J. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.:

- z dnia 31 stycznia 2018 r., znak : (...)

- z dnia 8 marca 2018 r., znak: (...)

- z dnia 18 marca 2019 r., znak: (...)

w sprawie: J. B. (1)

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o przeliczenie emerytury

I zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do przeliczenia emerytury ubezpieczonego J. B. (1) w sposób wskazany w decyzji z dnia 18 marca 2019 r., znak: (...) od dnia 1 stycznia 2018 r.;

II oddala dalej idące żądanie odwołania przeliczenia emerytury w sposób wskazany w pkt I sentencji wyroku od dnia 1 sierpnia 2000 r.;

III umarza postępowanie w pozostałej części;

IV nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 999/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 stycznia 2018r. - po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonego J. B. (1) z dnia 25 stycznia 2018r. - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu przeliczenia emerytury, ponieważ ubezpieczony nie złożył wniosku o emeryturę z powszechnego wieku emerytalnego oraz nie przedłożył żadnych nowych dowodów w sprawie. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w celu ewentualnego przeliczenia wskaźnika podstawy

wymiaru emerytury należy złożyć dokumenty potwierdzające zarobki, jakie ubezpieczony osiągnął w okresie całego zatrudnienia, podkreślając, że w aktach emerytalnych znajdują się zarobki z lat 1990 do 1999r.

Decyzją z dnia 8 marca 2018r. wydaną na skutek odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 31 stycznia 2018r. organ rentowy ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do przeliczenia emerytury. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że decyzją z dnia 17 kwietnia 2000r. przyznano ubezpieczonemu emeryturę od dnia 1 kwietnia 2000r. Wysokość świadczenia emerytalnego została obliczona przy uwzględnieniu kwoty bazowej obowiązującej w kwietniu 2000r. i wynoszącej wówczas 1.327,44 zł oraz wskaźnika podstawy wymiaru obliczonego z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1990r. do 1999r. Wypłata świadczenia została zawieszona w związku z osiąganiem przychodów w wysokości przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (ubezpieczony przebywał w zatrudnieniu do 31 lipca 2000r.). Od 1 sierpnia 2000r., po ustaniu zatrudnienia, wznowiono wypłatę świadczenia z doliczeniem okresu składkowego od 1 kwietnia 2000r. do 31 lipca 2000r. Organ rentowy wskazał, że wznowiając wypłatę emerytury nie przeliczono wysokości świadczenia z zastosowaniem nowej kwoty bazowej obowiązującej od czerwca 2000r., gdyż ubezpieczony nie przedłożył wówczas żadnych nowych dowodów (np. Rp 7 za rok 2000), które umożliwiłyby dokonanie takiego przeliczenia. ZUS wskazał, że zgodnie z art. 110 ustawy o emeryturach i rentach z FUS tylko ponowne ustalenie wysokości emerytury wskutek zmiany podstawy jej wymiaru skutkuje obliczeniem świadczenia od aktualnie obowiązującej kwoty bazowej.

Odwołanie od decyzji złożył ubezpieczony J. B. (1) i wniósł o ponowne przeliczenie emerytury. W odwołaniu wskazał, że decyzją z dnia 17 kwietnia 2000r. uzyskał prawo do emerytury w obniżonym wieku z uwagi na pracę w warunkach szczególnych. Wypłata emerytury była zawieszona w związku z tym, że kontynuował zatrudnienie, a osiągnany przez niego przychód przekraczał 130% kwoty przeciętnego wynagrodzenia. Ubezpieczony wskazał, że pracował do 31 lipca 2000r. i za okres od 1 kwietnia 2000r. do 31 lipca 2000r. jego pracodawca odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne. Wypłata emerytury została uruchomiona począwszy od dnia 1 sierpnia 2000r. w związku z ustaniem zatrudnienia. Ubezpieczony podkreślił, że wysokość świadczenia emerytalnego wyliczona w decyzji z dnia 1 kwietnia 2000r., ustalającej prawo do emerytury, uwzględniała kwotę bazową obowiązującą w kwietniu 2000r., natomiast od czerwca 2000r. obowiązywała nowa, wyższa kwota bazowa. W związku z okolicznością, iż wypłata emerytury nastąpiła już po czerwcu 2000r., ubezpieczony zażądał, aby do obliczenia wysokości jego świadczenia uwzględnić kwotę bazową obowiązującą w czerwcu 2000r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko przedstawione w zaskarżonych decyzjach.

Na rozprawie w dniu 18 września 2018r. ubezpieczony oświadczył, że złożył odwołanie od obu decyzji: z 31 stycznia 2018 r. i z 8 marca 2018 r., podkreślając, że jego odwołanie z dnia 12 lutego 2018r. wbrew jego żądaniu, nie zostało przekazane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do Sądu. Sprecyzował swoje stanowisko procesowe, wskazując, iż żąda zmiany decyzji poprzez przeliczenie wysokości emerytury począwszy od dnia 1 sierpnia 2000 r. z zastosowaniem kwoty bazowej obowiązującej w czerwcu 2000r.

Decyzją z dnia 18 marca 2019r. pozwany organ rentowy przeliczył ubezpieczonemu emeryturę. Zakład wskazał, że przeliczenia dokonał z urzędu, począwszy od dnia 1 stycznia 2019r. tj. od miesiąca w którym do akt sprawy w Sądzie wpłynęły dokumenty płacowe ubezpieczonego za okres zatrudnienia w Zakładach (...). Przy obliczeniu wysokości emerytury uwzględniono kwotę bazową obowiązującą w czerwcu 2000r., to jest kwotę 1540,20 zł.

Na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2019r. ubezpieczony wskazał, że wnosi o umorzenie postępowania w zakresie, w jakim decyzja z dnia 18 marca 2019r uwzględniła jego pierwotne żądanie oraz oświadczył, że w dalszym ciągu podtrzymuje wnioski o zmianę zaskarżonych odwołań decyzji w ten sposób, że żąda przeliczenia świadczenia emerytalnego począwszy od dnia 1 sierpnia 2000r. to jest od dnia, z którym podjęta została wypłata jego emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony J. B. (1) ukończył 60 rok życia w styczniu (...) W kwietniu 2000r. złożył w organie rentowym wnioski o emeryturę w obniżonym wieku. Do wniosku dołączył między innymi: świadectwo pracy wystawione przez jego pracodawcę Zakłady (...) w B. z dnia 5 kwietnia 2000r., z którego treści wynikało, że ubezpieczony począwszy od 22 sierpnia 1960r. do 31 lipca 2000r. jest zatrudniony u tego pracodawcy, ostatnio na stanowisku kierownika wydziału. Z treści świadectwa wynikało także, że z dniem 1 sierpnia 2000r. stosunek pracy będzie rozwiązany w związku z przejściem odwołującego na emeryturę. Ubezpieczony dołączył również zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu od pracodawcy wystawione na drukach Rp 7 za okres od 1990 do 1999r.

Bezsporne, nadto świadectwo pracy z 5.04.2000r.- k.5-5v akt emerytalnych.

Decyzją z dnia 17 kwietnia 2000r. organ rentowy ustalił ubezpieczonemu prawo do emerytury w obniżonym wieku począwszy od dnia 1 kwietnia 2000r. Jednocześnie zakład zawiesił wypłatę świadczenia. Ubezpieczony w dniu, w którym nabył prawo do emerytury, pozostawał bowiem nadal w zatrudnieniu, a wynagrodzenie, które otrzymywał z tego tytułu przekraczało 130% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w tamtym okresie. Obliczając wysokość świadczenia w decyzji z dnia 1 kwietnia 2000r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zastosował kwotę bazową obowiązującą w kwietniu 2000r. tj. 1327,42 zł. Do obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru emerytury organ rentowy uwzględnił wynagrodzenie z kolejnych 10 lat kalendarzowych obejmujących okres od 1990 do 1999r. Wskaźnik podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 207,58%. Przy obliczeniu wysokości świadczenia uwzględniono ubezpieczonemu 39 lat i 2 miesiące okresów składkowych.

Bezsporne, nadto, decyzja z dnia 17.04.2000r. w aktach emerytalnych

Ubezpieczony kontynuował zatrudnienie do 31 lipca 2000r. W dniu 1 sierpnia 2000r., działając z urzędu, w oparciu o dane zawarte w złożonym przez ubezpieczonego wraz z wnioskiem o emeryturę świadectwie pracy z dnia 5 kwietnia 2000r., z których wynikało, że z upływem dnia 31 lipca 2000r. stosunek pracy łączący ubezpieczonego z jego pracodawcą zakończył się, ZUS wydał decyzję podejmującą wypłatę emerytury. Ubezpieczony nie złożył zaświadczenia o wynagrodzeniu za okres od 1 stycznia 2000r. do 31 lipca 2000r. Nie złożył również odrębnego wniosku o wypłatę emerytury w związku z ustaniem zatrudnienia. Kwota emerytury do wypłaty od dnia 1 sierpnia 2000r. odpowiadała wysokości tego świadczenia ustalonej decyzją z dnia 1 kwietnia 2000r., w tym uwzględniała kwotę bazową obowiązującą w kwietniu 2000r. Przy obliczeniu wysokości świadczenia uwzględniono ubezpieczonemu 39 lat i 4 miesiące okresów składkowych.

Dowód: decyzja z dnia 1 sierpnia 2000r.

Ubezpieczony nie zaskarżył decyzji z dnia 1 sierpnia 2000r. Stała się ona ostateczna i prawomocna. Kolejne roczne waloryzacje świadczenia emerytalnego ubezpieczonego dokonywane były w oparciu o kwotę świadczenia emerytalnego ustaloną tą decyzją.

Bezsporne.

W dniu 25 stycznia 2018r. ubezpieczony wniósł o przeliczenie świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem wyższej kwoty bazowej obowiązującej od czerwca 2000r., wskazując, iż mimo, że prawo do emerytury zostało mu przyznane z dniem 1 kwietnia 2000, to wypłatę emerytury podjęto dopiero od 1 sierpnia 2000r. i w związku z powyższym wysokość świadczenia winna zostać ustalona w oparciu o obowiązującą na ten dzień kwotę bazową. Organ rentowy odmówił przeliczenia, argumentując, iż przeliczenie raz ustalonej wysokości świadczenia możliwe jest albo w oparciu o art. 55 ustawy emerytalnej albo w oparciu o art. 114 tej ustawy. W obu wypadkach ubezpieczony winien wykazać nowe okoliczności, które nastąpiły po dacie ustalenia wysokości świadczenia, w postaci chociażby zaświadczenia o dochodach, jakie ubezpieczony otrzymywał po dacie przyznania prawa do emerytury.

Dowód: decyzje z 31.01.2018r. oraz z dnia 8.03.2018r.

W dołączonych w toku procesu aktach osobowych ubezpieczonego obejmujących okres zatrudnienia w Zakładach (...) w B. znajduje się zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za rok 2000r., nieprzedłożone wcześniej w organie rentowym. Organ rentowy uwzględniając dane zawarte w tym zaświadczeniu decyzją z dnia 18 marca 2019r. dokonał przeliczenia świadczenia emerytalnego ubezpieczonego. Kwota świadczenia uległa zwiększeniu, w związku z zastosowaniem kwoty bazowej obowiązującej od czerwca 2000r. w wysokości 1.540,20 zł oraz przy uwzględnieniu wysokości zarobków, które ubezpieczony otrzymał w roku 2000r.

Dowód: zaświadczenie o zarobkach za rok 2000 – w aktach osobowych ubezpieczonego, decyzja z dnia 18.03.2019. – k.51 akt emerytalnych.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody z dokumentów znajdujących się w aktach emerytalnych oraz w aktach osobowych ubezpieczonego, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron i nie budziły również wątpliwości orzekającego sądu, co do swojej wiarygodności.

Wskazać należy, że spór miał charakter wyłącznie sporu prawnego, a dotyczył kwestii możliwości przeliczenia świadczenia emerytalnego ubezpieczonego w oparciu wyższą kwotą bazową w sytuacji, w której, ubezpieczony, poza wnioskiem o przeliczenie świadczenia, nie złożył w organie rentowym żadnych dokumentów umożliwiających dokonanie przeliczenia, przede wszystkim zaświadczenia o zarobkach. Organ rentowy wskazywał, że nie miał możliwości dokonania żadanego przez ubezpieczonego przeliczenia, bez wniosku samego ubezpieczonego i jego inicjatywy w tym zakresie polegającej na przedłożeniu w organie dokumentów o wysokości zarobków otrzymywanych po dniu przyznania prawa do emerytury. Tylko bowiem takie dokumenty umożliwiłyby dokonanie ponownego obliczenia emerytury. Ubezpieczony twierdził, że organ rentowy z urzędu winien dokonać takiego przeliczenia już w momencie wydania decyzji z dnia 1 sierpnia 2000r. ponieważ powinien on z urzędu dysponować informacjami o wysokości zarobków, które ubezpieczony otrzymywał po 1 kwietnia 2000r., skoro zarobki te były oskładkowane. Zdaniem ubezpieczonego wysokość wynagrodzenia, które otrzymywał on w roku 2000 r. ZUS mógł ustalić sam na podstawie wysokości samej składki, która wpływała do ZUS, bez konieczności wykazywania tej wartości zaświadczeniami od pracodawcy.

W dalszej płaszczyźnie spór dotyczył także kwestii daty, od której ZUS, w przypadku, w którym uwzględniłby roszczenie ubezpieczonego o przeliczenie świadczenia z zastosowaniem wyższej kwoty bazowej, zobowiązany byłby do wyrównania świadczenia. Zdaniem ubezpieczonego ZUS winien dokonać wyrównania począwszy od dnia 1 sierpnia 2000r. a zatem od samego początku podjęcia wypłaty świadczenia emerytalnego. Stanowisku takiemu sprzeciwiał się organ rentowy, wskazując, iż zgodnie z art. 129 ustawy emerytalnej nie istnieje możliwość wypłaty przeliczonego świadczenia od daty wcześniejszej, niż sam wniosek ubezpieczonego inicjujący postępowanie w sprawie takiego przeliczenia.

Ostatecznie w toku procesu zakres sporu uległ zawężeniu wyłącznie do kwestii daty, od której ubezpieczonemu przysługuje spłata świadczenia w przeliczonej kwocie. W związku z ujawnieniem w toku procesu, zainicjowanego odwołaniem ubezpieczonego, zaświadczenia o zarobkach ubezpieczonego otrzymanych w roku 2000r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał bowiem decyzję zamienną z dnia 18 marca 2019r, w której uwzględnił pierwsze z roszczeń ubezpieczonego. Organ rentowy dokonał ponownego obliczenia wysokości świadczenia emerytalnego odwołującego z uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w czerwcu 2000r. Okoliczność wydania decyzji zamiennej spowodowała konieczność umorzenia postępowania w takim zakresie, w jakim decyzja ta uwzględniła żądanie ubezpieczonego zgłoszone w odwołaniu. O umorzenie postępowania w tym zakresie wniósł również sam ubezpieczony. Zgodnie z art. 477¹³ § 1 k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie

postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

Mając powyższe na względzie Sąd postępowanie w zakresie żądania przeliczenia emerytury z uwzględnieniem wyższej kwoty bazowej na podstawie art. 477¹³ § 1 k.p.c. umorzył, o czym orzekł w punkcie III. wyroku.

Merytorycznego rozstrzygnięcia wymagała zatem wyłącznie kwestia daty, od której ubezpieczony ma prawo do wypłaty świadczenia w wyższej, uwzględniającej nową kwotę bazową, wysokości. W decyzji zamiennej z dnia 18 marca 2019r. organ rentowy jako datę tę wskazał dzień 1 stycznia 2019r., argumentując, że dopiero w styczniu 2019r. ujawnione zostały dokumenty w postaci zaświadczenia Rp 7 za rok 2000r. Ubezpieczony konsekwentnie podtrzymywał swoje stanowisko, że spłata przeliczonej emerytury winna nastąpić już od dnia 1 sierpnia 2000r.

Sąd Okręgowy stwierdza, że w tym zakresie, żadna ze stron nie miała racji. Kwestię daty, od której ubezpieczonemu uprawnionemu do świadczenia z funduszu ubezpieczeń społecznych przysługuje wypłata tego świadczenia reguluje art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl tego przepisu świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Odwołanie, które złożył J. B. (2), dotyczyło dwóch decyzji organu rentowego: z 31 stycznia 2018r. oraz z dnia 8 marca 2018r. Analiza akt sprawy wskazywała, że pierwotnie została wydana decyzja rozpoznająca wniosek ubezpieczonego z dnia 25 stycznia 2018r. Wprawdzie od decyzji tej ubezpieczony złożył odwołanie, ale wbrew żądaniu ubezpieczonego nie zostało ono przekazane do Sądu Okręgowego, tylko w związku z jego wpływem wydano kolejną, także odmowną decyzję w przedmiocie przeliczenia emerytury, traktując je bezpodstawnie, jako nowy wniosek. Niemniej jednak właściwym, pierwotnym wnioskiem ubezpieczonego, który zainicjował całe niniejsze postępowanie w przedmiocie przeliczenia wysokości jego świadczenia, był wniosek z dnia 25 stycznia 2018r.

Skoro zatem wniosek inicjujący całe postępowanie wpłynął do organu rentowego w dniu 25 stycznia 2018r., to zgodnie z cytowanym powyżej art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej przeliczenie świadczenia powinno nastąpić począwszy od dnia 1 stycznia 2018r. Stanowisko organu rentowego, zgodnie z którym za datę przeliczenia należy przyjąć datę złożenia dokumentów płacowych ubezpieczonego do sądu jest błędne, ponieważ dokumenty te złożone zostały już w trakcie postępowania zainicjowanego wnioskiem ubezpieczonego. Złożenie tych dokumentów nie inicjowało postępowania, nastąpiło jedynie w jego toku.

Również stanowisko ubezpieczonego w przedmiocie daty przeliczenia nie zasługiwało na uwzględnienie. Decyzja z 1 sierpnia 2000r. jest prawomocna, nie ma możliwości jej wzruszenia w sposób, w jaki żąda tego ubezpieczony. Uwzględnienie tak daleko idącego żądania ubezpieczonego pozostawałoby w sprzeczności zarówno z treścią art. 129 ustawy emerytalnej, jak też z okolicznością związania Sądu i organu rentowego istniejącą prawomocną decyzją.

Mając powyższe na względzie Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję jak w punkcie I. wyroku, a na podstawie 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego w pozostałym zakresie, o czym orzekł w punkcie II. wyroku.

W punkcie IV. wyroku Sąd Okręgowy z urzędu orzekł, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, do czego zobowiązuje Sąd art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej. Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy nie mógł wydać prawidłowej decyzji, gdyż nie dysponował wystarczającym materiałem dowodowym pozwalającym na przeliczenie świadczenia wnioskodawcy. Dokumenty zarobkowe, w oparciu o które organ rentowy dokonał ostatecznie przeliczenia zgodnie z żądaniem ubezpieczonego, ujawnione zostały dopiero w toku postępowania przed sądem.

SSO Janusz Madej